

Library of Congress
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

VISŲ LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS UŽ TAUTOS LAISVĘ

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

VOL. LXVIII

Price 25c

Chicago, Ill. — Trečiandienis, Wednesday, June 10, 1981

Nr. 113

IZRAELIS ISGRIOVĖ IRAKO ATOMO DIRBTUVES

SOLIDARUMO VADAI TARIASI SU VYRIAUSYBĖS ATSTOVAIS

LENKŲ KOMPARTIJA IR VYRIAUSYBĖ GAVO IS SOVIETŲ GRASINANTĮ RAŠTĄ

VARŠUVA (UPI). — Solidarumo unijos vadas Lech Wałęsa su delegacija dalyvavo Tarptautinėse darbo organizacijos atstovų konferencijoje Ženevos mieste, Šveicarijoje. Tačiau jis praėitą savaitę buvo atšauktas Varšuvon tartin su vyriausybės atstovais. Pasitarimų detalės nėra žinomos, nes posėdžiai buvo slapti. Vyriausybės delegacijai vadovavo premjero pavaduotojas Mieczysław Rakowski. Oficiali Lenkijos žinių agentūra PAP pranešė, kad posėdžiai buvo sėkmingi ir jie bus tęsimi.

Po posėdžių, kurie tęsėsi visą dieną, vienas Solidarumo delegatų pareiškė, kad prieita susitarimo išvengti dviejų valandų streiko. „Lenkas su lenku visuomet susitars“, sakė jis UPI korespondentui. Lech Wałęsa Varšuvos aerodrome pareiškė korespondentams, kad unija ir vyriausybė anksčiau išvengė konfrontacijos ir rado būdus pašalinti krizę, jie ras ir dabar.

Buvo numatyta keivirtadinių skelbti 2 valandų streiką keturiose šiaurės Lenkijos provincijose, jei vyriausybė nengnūs policininkų, kovojančių su smurtiniais unijos aktyvistais Bydgosčio mieste.

Tuo tarpu Varšuvoje posėdžiavo Lenkijos komunistų partijos centro komitetas ir svarstė padėti bei atsakyti į Sovietų Sąjungos raštą. Rašte pareiškiamas didelis susirūpinimas įvykiais Lenkijoje. Grasinama: Solidarumo unijai uždaryti ir kai kurių partijos bei vyriausybės aukštųjų pareigūnų nušalinimas. Rašte kritikuojamas kompartijos vadas Stanisław Kania ir premjeras Wojciech Jaruzelski. Jame tvirtinama, kad atėjo laikas ne tik taisyti klaidas, bet ir panaikinti krizę, kuria naudojasi Lenkijos priešai.

Politiniai analizuotojai tvirtina, kad Sovietai nori sutvarkyti Lenkijos reikalus prieš nepaprastą kompartijos suvažiavimą liepos mėnesį ir užtikrinti pravažiavimą per Lenkiją į Rytų Vokietiją. Yra galimybė, kad raštas buvo pasiūstas po Lenkijos bažnytinės vyriausybės spėjimo Solidarumo unijai apie pavojingą situaciją, paskelbus dviejų valandų streiką dėl įvykių Bydgosčio mieste. Solidarumas spėjimą ignoravo.

Valstybės departamento žiniomis, Lenkijos pasienyje vėl prasidėjo didelis Raudonosios armijos dalinių judėjimas.

KALENDORELIS

Birželio 10: Margarita, Vingė, Mikė, Kantminas.

Saulė teka 5:15, leidžiasi 8:25. Oras šiltas, gali palyti.

NETVIRTINA SEN. PERCY KANDIDATO

CHICAGO, Ill. — Prez. Reagano politinių reikalų patarėjas Lyn Nofzinger dalyvavo Illinois respublikonų pietuose Palmer House viešbutyje ir buvo pagrindiniu kalbėtoju. Savo kalboje jis pareiškė, kad senatorius Charles H. Percy parodė ankstyvą opoziciją prieš Ernest W. Lefever, prez. Reagano nominuojamą žmogaus teisių tarnybai Valstybės departamente. Lefever nebuvo patvirtintas. Dabar atėjo prez. Reagano eilė. Prieš kurį laiką senatorius Percy prašė prezidentą skirti Dan K. Webb šiaurės Illinoisu prokurorui, bet abejojama, ar bus paskirtas, nors senatoriaus Percy santykiai su Baltaisiais Rūmais yra geri.

JAV SMERKIA IRAKO DIRBTUVES SPROGDINIMĄ

WASHINGTON, D.C. — Valstybės departamentas, manydamas, kad Izraelis Amerikos lėktuvais bombardavo Iraką atomo bombų dirbtuves, pasmerkė Izraelį už tokį elgesį. Nuotaiška truputį pasikeitė, kai išaiškino, kad Irakas buvo pulstas prancūzų lėktuvais.

Dabar vėl pradėjusi įsitikinimas, kad Izraelis samoningai panaudojo prancūzų lėktuvus, nenorėdamas užtraukti JAV rūšumo.

Senatorių Howard H. Baker, respublikonų vadas, yra įsitikinęs, kad Izraelis, puldamas Iraką dirbtuvė, padarė didelį nusikaltimą. Senatorius mano, kad Izraelis neturėjo bombarduoti Iraką dirbtuves.

Atstovas Clement Zablocki, patyręs apie tokį Izraelio puolimą, pasmerkė tokią politiką, nes ji neveda prie taikos.

— Antradienį aukso uncija kainavo \$470.

— Teherane prie prez. Bani Sadr laikraščio pastato buvo demonstracijos. Vieni reikalavo uždaryti, o kiti gynė. Buvo paleista daug šūvių.

Paveiksle matomi bėgančių komunistų nužudyti lietuviai. Okupantas nespėjo suimti jų išvežti, tai nužudė ir paliko. Visame krašte lietuviai minės komunistų išžudytus tautiečius.

CHOMEINI RENGIA SI NUKIRSTI RANKAS POLITIKAMS

NETIESIOGIAI KALTINO PREZIDENTĄ BANI-SADR

TEHERANAS, Iranas. — Išaiškino sukapoti jums rankas, jei jūs nebaigsite tarpusavio kovų, — pirminienį per radiją pareiškė Irano revoliucijos vadas, mufta Chomeini. Jam nepatiko nuolat kartojami užsipuolimai ant dabartinio prezidento Bani-Sadr, bet tuo pačiu metu jis nesutinka su prezidento rodomu savarankiškumu ir nenori pilnai skaitytis su visais Islamo nuostatais. Čia gal ir yra priežastis, kurios pasekoje šešioms laikraščiams (tarp jų ir palaikančiam prezidento poziciją) buvo įvesta griežtesnė cenzūra.

Chomeini yra pasiryžęs suimti visus provokacinius kalbėtojus, kurie per radiją sako erzinančias kalbas ir sėja nerimą iranėčių tarpe. Jis nenori daugiau neramumų. Jis pripažįsta, kad iranėčių tarpusavio kova yra pati didžiausioji Irano nelaimė. Chomeini paprastai neklausydavo Teherano radijo pranešimų, bet jis rengiasi ateityje tą daryti ir suimti visus kurstytojus.

Prezidento Bani Sadr priešai dabar pasinaudos laikraščių cenzūros įstatymu ir gali visai nutildyti prezidentą palaikančių laikraštį. Kai prezidentas nusiskundė vyriausiajam muftai, pastarasis tiek pasipiktino, kad pradėjo neapykantos kėlėjams rankas kapoti. Ar jis tokių priemonių imsis, tuo tarpu dar neaišku. Kas nors turės suvaldyti fanatikus, bet jau dabar galima pastebėti, kad Chomeini ne taip glaudžiai veikia su prezidentu, kaip tai darė prieš kelis mėnesius.

SUSTABDĖ BRIKEČIŲ GAMYBOS FABRIKO STATYBĄ

Inland Steel bendrovė sustabdė bedūmių brikečių gamybos dirbtuvių statybą Indianoje. Buvo žadėta bendrovei 16 milijonų dolerių federalinės paramos, bet ši administracija paramą nubraukė. Įmonėje buvo numatoma padirbti 1000 tonų brikečių per dieną.

DAR APIE INDIJOS TRAUKINIO KATASTROFĄ

NEW DELHI. — Pirmadienį narai ištraukė 215 lavonų iš Bagmati upės, kurioje įkrito septyni keleiviniai vagonai. Taip pat rasti 83 keleiviai su gyvybės žymėmis. Valdžios pareigūnų apskaičiavimu, vagonuose galėjo būti tarp 1,000 ir 3,000 keleivių. Katastrofa įvyko, kai traukinio masinistas, šeštadienį, važiuodamas per tiltą, pamatė ant bėgių stovinčią karvę ir staiga sustabdė traukinį, o smarkus vėjas nupūtė 7 vagonus į upę, ant bėgių palikdamas tik garyę ir vieną vagoną. Indų reilijija karves ir jaučius laiko šventais ir neliečiamais gyvuliais.

Opozicinės partijos vadas R. V. Paswan reikalauja, kad premjerė Indira Gandhi atsistatydintų dėl neapsaugojimo valdžios geležinkelio nuo katastrofos. Ištraukti lavonai bus sudėginti ant upės kranto.

KALBEJIMAS DIDINA KRAUJO SPAUDIMĄ

BALTIMORE (AP). — Maryland universiteto tyrinėtojai savo studijoje tvirtina, kad kalbėjimas pakelia kraujo spaudimą 10-20 nuosimčių, net neturėjęs su šia negerove problemų. Tuo reikalu buvo tikrinama 600 asmenų automatiškais kraujo spaudimo aparatais.

— Daniel Ellsberg, nuvykęs į Japoniją, įtikinėja japonus, kad JAV, neturėdamos teisės, veže atomą į Japoniją.

— Chicagos Policijos centro siūlo pavadinti nužudyto policijos vado pavaduotojo James Riordan vardu.

— Iranas patenkintas, kad Izraelis išgriovė Iraką atomo bombų dirbtuvę.

— Izraelis pastatė atomo bombų dirbtuves kalno gilumoj, kad niekas negalėtų jų bombarduoti.

IRAKO PREZIDENTAS PIRMĄ BOMBĄ RENGĖSI ISMESTI IZRAELYJE

PRANCŪZŲ STATOMĄ ATOMO DIREKTIVĘ ISGRIOVĖ PRANCŪZŲ STATYTI KARO LĖKTUVAI

TEL AVIVAS. — Izraelio premjeras Beginas pirmadienio vakarą pareiškė, kad Izraelio karo lėktuvai, nuskrindę 600 mylių, sunaikino šalia Bagdado statomas atomų bombų dirbtuves ir visi lėktuvai sėkmingai grįžo į savo aerodromus.

Prieš tris mėnesius Iraką prezidentas Sadam Hussein viešai pareiškė, kad rugsėjo ar rugpjūčio mėnesį bus baigtas atomo bombų statybos darbas, o pirmoji pagaminta atomo bomba kris Izraelyje, pranešė Beginas. Izraelio karo vadovybė, turėdama galvą šį Huseino pareiškimą, pasirodė, kad Izraelyje nekrystų pirmoji atomo bomba.

Izraelis pasirinko sekmadienį, kad būtų galima mažiau Iraką civilinių gyventojų. Izraelis žinojo, kad atomo bombų dirbtuves Irakui statė Prancūzijos inžinieriai specialistai. Ten buvo nuo 100 iki 150 žmonių. Izraelis taip pat žinojo, kad sekmadienį prancūzai nebėdriba. Dirbtuvės galėjo būti visai tuščios, o jeigu buvo žmonių, tai liktų dirbtuvės sargai. Izraelio karo vadovybė taip viską suplanavo, kad Izraelio karo lėktuvai pradėjo leisti pirmąsias bombas 5-tą valandą 37 minutes pavakari. Dirbtuvės pastatytos 60 mylių atstumu nuo Bagdado. Vietini Izraelio lėktuvai saugojo visą dirbtuvės padangę, kad nepriartėtų jokie Irakio lėktuvai, o kiti lėktuvai kiek nusileido prie dirbtuvių, pasirinko nurodytas vietas ir paleido bombas. Jeigu Izraelis būtų laukęs ilgiau, tai bombos būtų galėjusios sudaryti pavojų gyventojams. Tuo tarpu dabar atomas nebuvo susprogdintas ir neužkrėtė oro.

Izraelio premjeras pridėjo, kad ekspedicija į Iraką buvo atlikta F-4 Fantonais ir F-16 lėktuvais. Šią žinią patvirtino Jordano premjeras Mudar Badran, informuodamas Jordano parlamentą. Jis pranešė, kad lėktuvai skrido labai aukštai. Jie įskrido į Jordano erdvę ir nuskrido į Saudi Arabijos erdvę.

Amerikos karo vadovybė manė, kad Izraelis bombardavimu naudojo Amerikos karo lėktuvus, bet paaiškėjo, jog tai būtų prancūzų Mirage karo lėktuvų. Kiti lėktuvai tik sekė ekspediciją. Tai pareiškė ne tik premjeras Begin, bet ir Jordano karo vadovybė.

Taip pat nustatyta, kad Izraeliai lėktuvais bombardavo Osirako dirbtuves, esančias į rytus nuo Bagdado. Irakos erdvės sargai nepastebėjo atsikrendančių Izraelio lėktuvų. Nustatyta, kad jie skrido Jordano ir Saudi Arabijos erdvė, bet jie skrido labai aukštai. Irakos erdvės sargai pastebėjo, kad jų erdvėje buvo svetimi lėktuvai, bet Irakos instrumentai pavakare atsiradusių lėktuvų nelokalizavo, radaro lentose jų nerodė.

Prancūziški Mirage lėktuvai gali skristi tik iki 900 mylių. La-

PASITARIMAI TARP PREZIDENTŲ EINA SKLANDŽIAI

WASHINGTON, D.C. — Meksikos prezidentas Jose Lopez Portillo labai gražiai buvo sutiktas prie Baltųjų Rūmų, o vėliau paprašytas į vidų.

Visą dieną prez. Reaganas praleido su Meksikos prezidentu. Jiedu, tegu paskubomis, aptarė visą eilę svarbių, abi valstybes liečiančių klausimų.

Kada viskas buvo atlikta Baltuose Rūmuose, tai prezidentas Reaganas paprašė Meksikos prezidentą nusikristi į David stovyklą ir ten šiek tiek atsikvėpti. Ten abu prezidentai sėdo ant arklų ir išėjo į apylinkės šviežio oro pakvėpuoti.

— Pasitarimai su Meksikos prezidentu eina sklandžiai, — trumpai pareiškė prezidentas Reaganas.

Reaganas įtikino prezidentą Portillo

Pasirodo, kad prez. Reaganas įtikino Meksikos prezidentą keisti kelias jo turėtas pozicijas. Meksikos prezidentas buvo priešingas remti dabartinę Salvadoro vyriausybę, bet kai abu pradėjo svarstyti dabar susidarusią padėtį, tai priėjo išvados, jog vis dėlto geriausia, kad patys Salvadoro gyventojai nutartų, kaip tvarkyti savo reikalus. Bet tokio žingsnio gali imtis tik tai tuo atveju, jeigu neįsimašo užsienio karo jėgos.

Meksikos prezidentas įsitikino, kad Reaganas nėra toks griežtas užsispyręs, norįs primesti JAV valią. Portillo remia prezidento Reagano politiką, liepiantį užsieniečiams nesikišti į Salvadoro vidaus reikalus.

PLANUOJA INVESTUOTI ZIMBABVĖJE

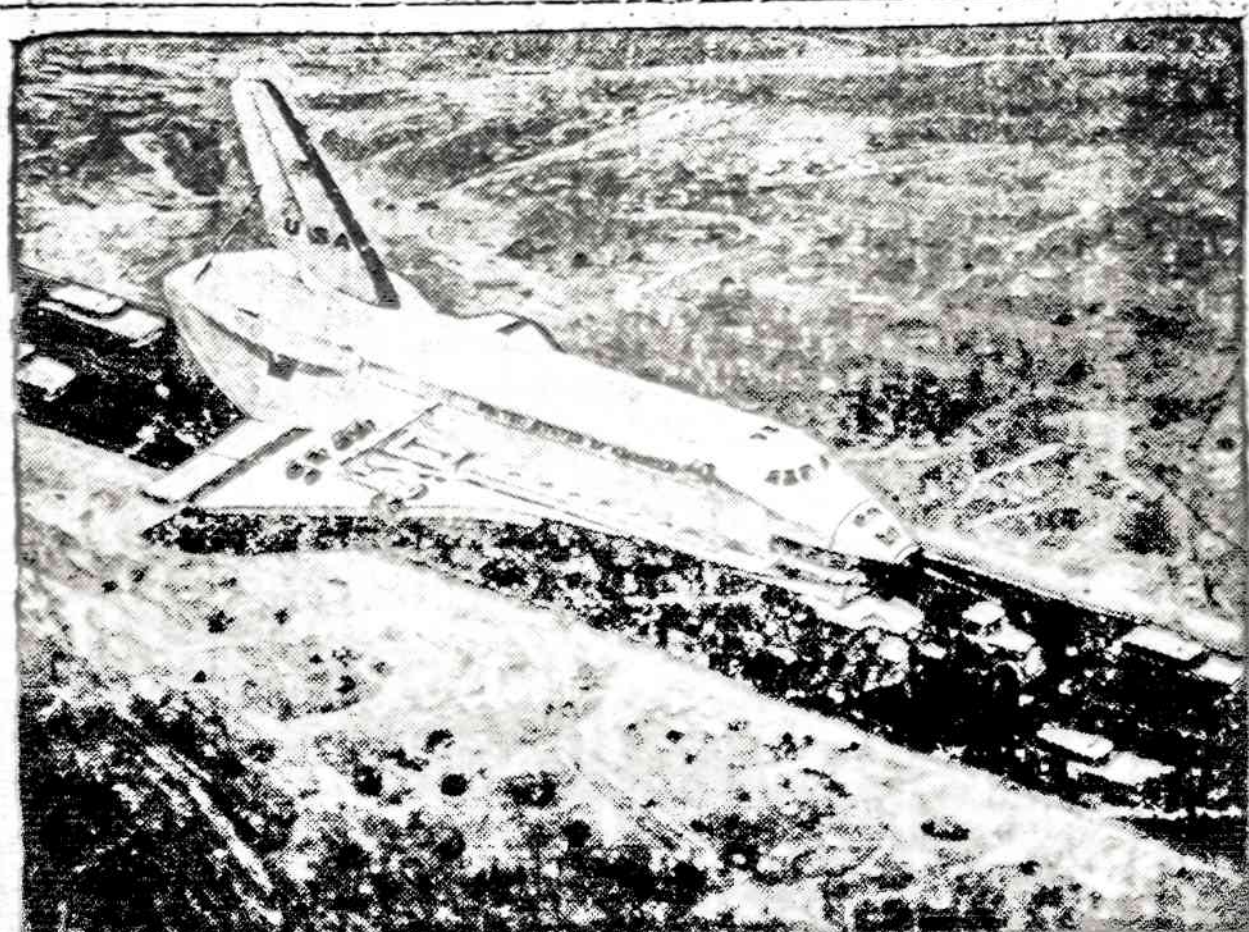
SALISBURY, Zimbabvė (AP). — Zimbabvėje lankosi Joseph Fisher, privačių investuotojų užsienioose korporacijų pareigūnas. Jis turi keleto didesnių bendrovių įgaliojimus tartis su Zimbabvės vyriausybe dėl investavimų.

Numatoma, kad JAV bendrovės ten gamins žemės ūkio įrankius, industrijos ir namų apyvokos daiktus, taip pat rinkoje pagedaujamus daiktus.

kūnai išgriovė visas Osirako dirbtuves, iškilo ir sėkmingai grįžo. Išskridus iš Irakos erdvės, Mirage gavo iš kitų lėktuvų papildomų degalų ir visi grįžo į savo bazes.

Beginas yra tikras, kad jo vadovaujama partija laimės rinkimus, nes Izraelio gyventojai patenkinti Iraką atomo dirbtuvių išgriovimu.

Tuo tarpu visame pasaulyje politiniai komentatoriai įvairiai supranta ir vertina šiuos Izraelio veiksmus ir aiškina apie juos panaudotus lėktuvus.

Keleivinių lėktuvus buvo priverstas nusileisti ant pento.

Ką kiti rašo

ŠVIETIMUI — PAGRINDINIS LĖŠAS IR GERIAUSIAS JĖGAS

(Pedagogo A. Rinkūno kalba lietuviščių kursų išleistuvėse)

Baigėme septintuosius kursų mokslo metus. Šiais metais dirbome panašiai, kaip ir pernai: tie patys mokytojai dėstė tuos pačius dalykus, o ir mokinių skaičius buvo maždaug toks pat. Tiksliau sakant, gimnazijos užskaitų klasėse lietuvių kalbą ir literatūrą dėstė mokytojai. A. Rinkūnas, kuris kartu buvo kursų vedėjas ir XI klasės auklėtojas. Lietuvos istoriją, geografiją ir lietuviškąją visuomenės mokslą dėstė mokytojai G. Paulionienė, kuri kartu buvo ir XII-XIII klasės auklėtoja. Lietuviškai nemokančių klasių vadovavo mokytoja Vida Dailidienė. Mokinių turėjome: XIII klasė — 13, XII — 14, XI — 12, lietuviškai nemokančių klasių — 14, iš viso 53.

Šiandien išleidžiamos XIII klasės tikrai apgailėstojame. Dauguma jų buvo su mumis trejus metus. Jų amžiuje tai ilgas laiko tarpas, per kurį jos ir jie iš buvusių vaikų tapo merginomis ir vyrais su nusistatymais ne tik lietuviškos, bet ir bendro idealizmo bei moralumo atžvilgiais. Išleidžiamie juos ir gyvenimą su gražiomis lietuviškomis viltimis.

Šia proga norisi atskirti paminėti trejetuką iš Hamiltono — Pleinytę, Gedrimaitę, Trumpečiką, kurie ištisus trejus metus, nežiūrint kartais blogų žiemų kelių, kiekvieną antradienį važinėdavo 40 mylių į Toronto.

Išleidžiamųjų klase gražiai derinosi tame pačiame kambaryje dirbusi XII-ji klasė. Vieniukotai mokslo metų pradžioje, kurį laiką tebesijautę pradžios mokyklos vaikais, ir klases, auklėtojai teko kiek pafargti uždestant šiemis jaunimais. Arklukams, kurių klaseje buvo dauguma, šioji tokį apynasrį. Šiuo metu mes tąja klase esame jau visai patenkinti.

Lietuviškai nekalbančių klasių mokytoja ir vėl turėjo spręsti sunkų uždavinį, kaip jiems visiems pritaikyti vieną kursą, nes kiekvienas jų buvo kitokio kalbos lygio. Dalis atėjo manymams, kad vien savo būvimu jie išmoks lietuviškai kalbėti. Deja, kalbos mokymasis reikalauja darbo, tad tie, kurie darbo bijojo, išstojo nesulaukę metų galo.

Mūsų kursai yra globjami Toronto švietimo vadybos, tačiau kartais prireikia vieno kito doro einamiesiems reikalingam.

lams. Jiems gavome po \$100 iš KLB Toronto apylinkės valdybos ir iš Prisikėlimo banko. Ačiū.

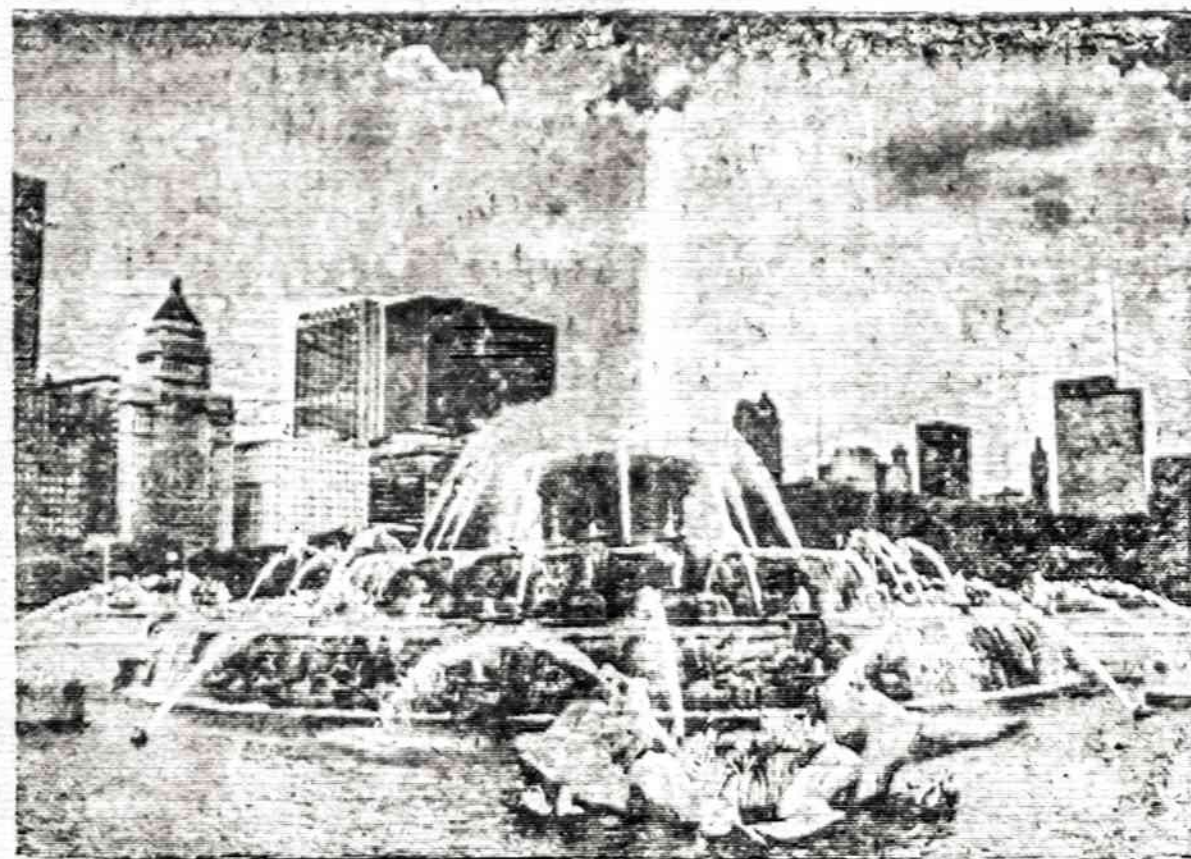
Žvelgiant į ateitį, perskeptys vos nelinksmos. Toronto švietimo valdybos yra nustatytos žiauriai didelis mokėstis už mokslą, būtent, \$320 į metus studentams, negyvenantiems metropoliniame Toronte. Tai nukirto mums ne tik Hamiltono bei kitų apylinkių, bet ir kaimyninės Mississaugos studentus. Iki šiol turėjome jų 5. Už 4 sumokėjo KLB švietimo komisija, o už vieną — "Paramos" bankas ir Toronto Lietuvių Namai. Atrodo, kad sekantiems metams tolimųjų vietovių studentų nebūtėsime, ir reikės remtis vien Toronto Maironio mokykla, kuri šiemet išleidžia perpus mažesnę skaičių, būtent, 18. Rudenį pradėti naujai 11-tai klasei mums reikės 15 mokinių. Abejoju, ar toks skaičius sudarys, Taigi, sekantiems mokslo metams greičiausiai ir liksime tik su viena užskaitu klase — kombinuota XII ir XIII.

Lietuviškai nekalbančių klasių niekada nebuvo didelė. Norint ją išlaikyti, teko jos mokinių skaičių kombinuoti su užskaitu klasiėmis, kurios buvo didelės. Užskaitu klasioms sumažėjus, greičiausiai nuo rudens ir lietuviškai nemokančių klasių nebebus atidaryti, juoba, kad turime sunkumų surasti ir tai klasei mokytoją.

Viską sudėjus, atrodo, kad sekanti pavasarį teks tą visą lietuvišką židinį uždaryti.

Žinoma, galima dar būtų bandyti padėti gelbėti. Toronte dar yra daug gimnazistų, kurie galėtų eiti į kursus, yra ir mišrių šeimų, kurių nelietuviškosios pusės galėtų lietuvių kalbos pamokyti. Bet kas juos surinks? Jau daug metų, nuo pat a. a. mokytojos Izabelės Matusevičiūtės laikų, KLB Toronto apylinkėje neveikia švietimo skyrius, o kursai neturi nė tėvų komiteto. Mokinių telkimas sudarytu mums, dviems mokytojams, nepakeliamą našta.

Kanadoje, sekant JAV-ies, jau atsirado daug veiksmų ir daug politikų, kurie patraukia į save dėmesį, užtemdydami pagrindinį Bendruomenės uždavinį — išlaikyti lietuvių švietimo. Atėjo laikas švietimo žymiai daugiau visiems susirūpinti. Reiktų peržiūrėti mūsų veik-

Buckingham fontėnas Chicagoje

ANDRIUS MIRONAS

RANKRAŠTIS

(Pirmąją Kanados Pensininkų klubo premiją laimėjęs kūrinys)

Juodu suartėjo ne kaip du Titanai, ne kaip lygus su lygiu, bet kaip du visiškai skirtingi poliai. Lyg m'nytas su pliusu, lyg pietūs su šiaure. Tačiau jų tarpe daug bendra: abu lietuviai, abu gyvena toje pačioje miesto dalyje, abu kūrėjai, nors vienas rašė tik eilėms, o antrasis tik prozą; abu vedę, abu namų savininkai, abu pensijon išėję.

Beletristas Kazys Draugužis nekeitė nei pavardės, nei vardo, nors kanadiečiams keblu jo pavardę ištarti. Kiti jį vadino Casey, bet jis taip šaukiamas neatsiliepė. Tada bendradarbiai atsimindavo jo lietuvišką vardą, nepripažindami tik ilgosios "y". Būdamas griežtas prozininkas, realistas, jis kietai laikėsi raimės, ypatingai savo pavardėje. Kanadiečiams nekartą aiškinau lietuvių kalbos ypatumus, kurių anglų kalba neturi, duodamas pavyzdžių — savo paties pavardę, kaip sudaromi maži būtinai ir maloniniai vardai, daiktavardžiai. Kai parodė savo pavardės kilmą iš žodžio "draugas".

los pirmumo kategorijas, išskirti švietimą į pirmą vietą, skirti jam pagrindines lėšas ir pajėgiausius asmenis. Juk jeigu neišmokysime priaugusių kartos lietuviškai skaityti ir rašyti, pakirsime pagrindinę šaką, ant kurios laikosi mūsų išėjusių lietuvių.

(Iš "Tėviškos žiburių")

įsivardindamas įvairiausiais niansais — draugelis, draugutis, draugužis, draugiukas, draugaitis — tai paniūrę anglosaksai tylijo. Jis suprato juos pajutus daug bendra: abu lietuviai, abu gyvena toje pačioje miesto dalyje, abu kūrėjai, nors vienas rašė tik eilėms, o antrasis tik prozą; abu vedę, abu namų savininkai, abu pensijon išėję.

Kazys Draugužis keliolika metų dirbo elektros reikmenų gamybos fabrike, pakilęs jame iki poskyrio vyresniojo pareigų. Vaikų su žmona neturėjo, taigi, ilgainiui iš sutaupų įsigijo visiškai naują namą. Su visais imanormais patogumais, net su elektroniniu telefonu iš kambario į kambarį, o išėjęs pensijon jame pasiliko gyventi.

Daug kas pavydėjo Draugužiams jų puikų namą. O jis tikrai imantur. Nežinomojo architekturo pastatytas ant nuolat dūšaus šlaito, išėjimą turėjo iš gatvės per dailų tiltelį, tiesiai į antrąjį aukštą. Čia koridorius su durimis virtuvėn, o tiesiai atvira anga svečių kambarin. Dešinėje laiptai į apatinį aukštą, kur kambariai sujungti vėl nedideliu koridorėliu. Čionai visos jo knygų patalios įtaisiusios lentynos. Didelis rašomasis stalas, stori stiklini apdengtas, patogus fotelis, net nedidelė sofa prie sienos. Stiklinėse duryse matomas žmonos Anelės puikiai prižiūrimas sodas su gėlynu. Mūrinė tvora slėpė sklydą grožį nuo smalsių kaimynų akių.

Pats Kazys, senijoje tėvynėje nespejęs pabaigti humanitarinių mokslų, kažkaip gyvenime visur

vis vėluodavo. Jis pats apie save vis sakėdavo:

— Štai, meilė vėlai atradau... Anelę pavėluotai sutikau... Likimas taip lėmė. Kodėl mudu negalėvome susitikti dar Lietuvoje? Gerą darbą taip pat vėlai gavau — dėlto nespėjau pakankamai susitaupyti... Bet vis dėlto šią "bakūžę" įsigijome. Gal dėka Anelės darbo, o taip dėka jos mokėjimo ekonomikai tvarkytis. Bet aš vis per vėlai... Kai kiti seniai jau savo skolas už namus yra užmokėję — aš tik pradėdau mokėti... Na, rašyti vėlg pradėjau vėlokai... Rašinėdavau Lietuvoje, bet tai tik nerimti bandymai... Čia tik prieš kelis metus ėmiau rimtai kurti. Iš viso, mano nuomone, rašytoju gali būti tik gyvenimo patyręs asmuo.

Vidutinio ūgio, apykrėsnis, plačiapetis, jis paausuose nešiojo šerkšną, o pilkose akyse švytinčią gėraširdžio žmogaus sielą. Juk sakoma — akys yra sielos veidrodys. Tiesi, daili nosis rėmėsi į elegantiškus ūselius. Šie lyg praplėsdami siaurėjantį smarkiai ploną lūpas, teikė tansios odos Kazio veidui panašumą į ispanų ar meksikietį.

Nors jau sulaukęs senelio amžiaus, bet iš veido, iš judesių atrodė daug jaunesnis. Tik metų našta apsikrovę vargai ryškėjo giliose veido raukšlėse. Gyvenimo patirtis jo žodžius saikėjo, mintis blaivē.

Žmona Anelė, buvusi banko tarnautoja, o dabar siuvyklos vedgė, taip pat skyrėsi iš pilkos minios. Aukšto ūgio, pailgo veido, rugių žiedais akys, kas

Sudarytas Varno paminklo komitetas

Susirinkus gausiam organizacijų ir visuomenės atstovų būriui, 1981 m. balandžio mėn. 4 d. sudarytas a. a. prof. Adomo Varno paminklui pastatyti komitetas. Jo vadovybėn išrinkti: Domas Adomaitis — pirmininku, Teodoras Blinstrubas, Al. To vicepirmininkas — I vicepirmininku, Domė Petrutytė, Varnų globėja — II vicepirmininke, Stasys Vanagūnas, Pensininkų draugijos pirmininkas — išdlininku ir Alicija Rugytė, Liet. Istorikų draugijos pirmininkė — sekretore.

Paminklo projekto komisijon išrinkti dailininkai: Mikas Šileikis — pirmininku, nariais Barbara Morkūnienė, Jonas Tričys ir architektas Albertas Kerelis, Inžinierių ir Architektų Sąjungos atstovai.

Visi susirinkimo dalyviai sutiko būti šio komiteto nariais. Be to, vadovybė įgaliota į komitetą priimti ir susirinkime nedalyvav-

vusių organizacijų atstovus. Tuoj po a. a. prof. Varno mirties, pradininkų buvo atidaryta Midland Savings sąskaita Nr. 33131-1, pavadinta "Varno Memorial Fund". Šiuo metu sąskaitoje yra \$1,500. Ruošiami aukų lapai, kurių paskleidimas ir apyskaitos bus išdlininko St. Varnų žinioje. Jo adresas yra: 6454 S. Washtenaw Ave., Chicago, IL 60629. Tel. 434-8063.

Tikimasi, kad visuomenė parems komiteto pastangas pastatyti Nepriklausomos Lietuvos dailės patriarcho prof. Adomui Varnui tinkamą paminklą.

D. A.

Atsiūsta paminėti

LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo 40 m. sukaikties apžvalga, didelio formato, 26 psl. Joje telpa Julius Vėblaičio, Loretos Stukienės, Emilijos Čekienės, Viktoro Kelmelio, kun. dr. Stasio Valiūšio, Algirdo Kačausko ir kun. Juozo Čekavičiaus išsamūs straipsniai apie minimą radijo programą ir jos steigėją prof. dr. Jūkūbą J. Stuką. Visi straipsniai gausiai iliustruoti šakotos dr. J. J. Stuko, jo šeimos ir Amerikos lietuvių nuotraukomis. Leidinyje yra sukaiktyvino koncerto ir banketo programos, todėl manoma, kad jis gaunamas už auką. Leidinio adresas: 24 Davis Ave., Kearny, N.J. 07032. Atkreiptinas dėmesys į dr. J. J. Stuko patriotinių straipsnių — padėką Aukščiausiajam, kad buvo suvertas lietuviu. Vien dėl jo apsimoka įsigyti šį leidinį. Jame šio didelės asmenybės atverė savo širdį.

MEET THE CHALLENGE!

SERVE WITH PRIDE IN THE NATIONAL GUARD

NEBRANGIOS, BET VERTINGOS KNYGOS

● LITERATORA, lietuvių literatūros, meno ir mokslo 1954 m. metraštis. Jame yra vertingi, niekuomet neseniai, Vinco Krėvės, Igno Šlapelio, Vinco Maciūno, P. Jonio, V. Stankos, J. Raukčio, dr. Kazio Griniaus, taip pat K. Matusevičiaus ir V. Meilaus straipsniai bei studijos, iliustruotos nuotraukomis ir M. K. Čiurlonio, M. Šileikio, V. Kašubos, A. Rūkštelės ir A. Varno kūrybos pavyzdžiais. 365 pusl. knyga kainuoja tik \$3.

● DAINŲ ŠVENTĖS LAUKUOSE, poetės, rašytojos ir tautinių šokių pirmūnės Juozės Vaičiūnienės atsiminimai apie dainų šventes bei jų istoriją ir eigą. Įdomi skaityti ir nedainuojantiems, gėrintis autorės puikiu stiliumi ir surinktais duomenimis bei užkuliais. Studija yra 151 pusl., kainuoja \$2.

● VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMAS, Antano Rūkų aprašytas Juozo Adomaičio — Dėdės šerno gyvenimas. Tai ne sausas gyvenimo bruožių aprašymas, bet tikslis to laikotarpio buities literatūrinė studija, suskirstyta skirsneliais. Ta 206 puslapių knyga parduodama tik už \$2.

● LIETUVISKASIS PAMARYS, Henriko Tomo-Tamašausko idomiai parašyta studija apie Rytprūsius, remiantis Pakalnės ir Leiguvos apskrity duomenimis. Aprašymai įdomūs kiekvienam lietuviui. Leidinyje iliustruotos nuotraukomis, pabaigoje duodama vietovardžių pavadinimai ir jų vertiniai į vokiečių kalbą. Labai naudingoje 335 pusl. knygoje yra Rytprūsių žemėlapis. Kaina \$6.

● KĄ LAUMĖS LEME, rašytojos Petronėlės Orintaitės atsiminimai ir mintys apie asmenis ir vietas neprik. Lietuvoje ir pirmaisiais bolševikų okupacijos metais. Knyga turi 234 puslapius, bet kainuoja tik \$3.

● JULIUS JANONIS, poetas ir revoliucionierius, nesuprastas ir klaidingai interpretuojamas gyvenime ir politikoje; tik ne Jurgio Jašinsko knygoje apie Julijaus Janonio gyvenimą ir poeziją. Dabar būtų jį galima pavadinti kovotoju už žmogaus teises. Knyga yra didelio formato, 265 puslapių, kainuoja \$6.

● SATYRINĖS NOVELĖS, M. Zosėnko kūryba. J. Valaičio vertimas. 200 psl. knygoje yra 40 sąmojingų novelių. Kaina \$2.

Knygos gaunamos Naujienose, 1739 So. Halsted St., Chicago, IL 60608. Užsakant paštu, pridėti dolerį pašalutinio išlaikymo.

3 — Naujienos, Chicago, 8, III. Wednesday, June 10, 1981

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

MARIJA NOREIKIENĖ

2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629 • Tel. 925-2787

Didelis pasirinkimas geros rūšies įvairių prekių.

MAISTAS IS EUROPOS SANDELIIŲ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Cosmos Parcels Express Corp.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 • Tel. 925-2737

V. VALANTINAS

JAY DRUGS VAISTINĖ

2759 W. 71st St., Chicago, Ill.

• KOPESTINGAI IŠPILDOMI RECEPTAI • FANNIE MAY SALDUMYNAI • KOSMETIKOS REIKMENYS

Atdara šiokiadieniais nuo

9 val. ryto iki 10 val. vakaro.

Sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 8:30 val. vak.

D. KUHLMAN, B.S., Registruotas vaistinininkas

Tel. 476-2206

404 puslapių.

Kaina \$8.

Persiuntimas \$1.

NAUJIENOS

1739 S. Halsted St., Chicago, IL 60608

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.

1739 So. Halsted Street, Chicago, IL 60608. Telephone 421-6108

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

As of January 1, 1980	pusel metų	\$22.00
Subscription Rates:	tris mėnesiams	\$15.00
	vienam mėnesiui	\$4.00
Chicago \$45.00 per year, \$24.00 per six months, \$12.00 per 3 months. In other USA localities \$40.00 per year, \$22.00 per six months, \$12.00 per three months. Canada \$45.00 per year; other countries \$48.00 per year.	Kanadoje:	
	metams	\$45.00
	pusel metų	\$24.00
	vienam mėnesiui	\$4.00
	Užsienio:	
	metams	\$48.00
	pusel metų	\$26.00
25 cents per copy		
Nuo sausio pirmos dienos Dienraščio kainos:		
Chicagoje ir priemiesčiuose:	Naujienuos elna kasdien, išskyrus sekmadienius. Leidžia Naujienuos Ben-	
metams	\$45.00	drovė, 1739 So. Halsted St., Chicago,
pusel metų	\$24.00	IL 60608. Telef. 421-6100.
tris mėnesiams	\$12.00	
vienam mėnesiui	\$5.00	
	Pilnais reikia gauti pašto Money	
Kitoje JAV vietose:		
metams	\$40.00	Orderiu kartu su užsakymu.

NAUJIENŲ raštinė atdara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. popiet. Šeštadieniais — iki 12 val.

Sekretorius skuba į Tolumuosius Rytus

Valstybės sekretorius Alexander Haig praeitą ir šią savaitę parodė nepaprastai didelį judrumą. Nespėjo jis baigti vieno klausimo, o čia jau lipo jam ant kulnų kitas.

Sekretorius praeito antradienio pavakare skaitė pasikaitą Amerikos laikraščių redaktoriams. Jam teko paliesti visą eilę svarbių tarptautinių klausimų. Juos palietė paskubomis. Vienus vos pajudinęs, antrus aptaręs, o apie trečiuosius prasitaręs, kad, besikeičiant gyvenimui, keičiasi ir užsienio reikalai. Baigęs atsakinėti į klausimus, jis paprašė visus į Valstybės departamento diplomatinės sales, kur pats taip pat tikėjosi pabūti ir pabendrauti, bet jis ten negalėjo atvykti. Valstybės departamente buvo tokių svarbių reikalų, kuriuos jis turėjo be atidėliojimo aptarti ir spresti.

Su laikraščių redaktorais nesėjo pabendrauti, nes tarptautinė padėtis pradėjo smarkiai krypti netikėta ir nelaukta kryptimi. Pirmas žingsnis buvo Saudi Arabijos nutarimas ieškoti santykių su Sovietų Sąjunga. Sekretorius Haig, besikalbėdamas su Saudi Arabijos karaliumi Chaled, aiškiai pamatė, kad karalius kreipia dėmesį į antraeilius dalykus. Tokios turtingos valstybės priešakyje sėdintis žmogus negalėjo tvirtinti, kad Izraelis sudaro Artimųjų Rytų taiką didesnį pavojų, negu Sovietų Sąjunga. Sekretorius turimos žinios apie karaliaus užsimojimus ir nepajėgumas savo tvirtinimų paremti faktais, sekretoriui parodė, kad karaliumi negalima pasitikėti. Negalima bendrai dirbti su valdovu, kuris bando bendradarbiauti su didžiausiais taikos priešais. Apie Maskvos veiksmus Afganistane ir Irane Saudi Arabijos karalius nieko nesakė.

Saudi Arabijai susilpninus laisvojo pasaulio pozicijas Artimuose Rytuose, tenka stiprinti pozicijas Tolumuose Rytuose. Praeitą savaitę pabaigoje saugumo taryba paskelbė, kad JAV nutarė parduoti Kinijai modernių ginklų papigintomis kainomis. Tai buvo didelė naujiena. Prez. Reaganas rinkimines kampanijos metu aštriai kritikavo Carterį už nutarimą pripažinti Pekino vyriausybę ir antron vieton nustumti Taivaną. Reaganas stojo už Taivaną. Jis net George Bush pasiuntė apraminti dabartinę Kinijos vyriausybę, kad prez. Reaganas nesiims jokių

žingsnių prieš Taivaną ir reikalauja, kad galėtų Carterio sutarimas ir pažadai. Tai sukėlė bereikalingų šnekų ir apsunkino Reagano poziciją. Tuo tarpu dabar prezidentas Reaganas paskelbė, kad jis parduos modernius ginklus Pekino vyriausybei.

Sekretorius Haig išskrenda antradienį, kad trečiądienį galėtų būti Pekine. Žinia apie sutikimą parduoti modernius ginklus palengvins sekretoriui Haig pasitarimus. Kiniečiai iš anksto žinos amerikiečių pozicijas ir galės konkrečiai problemas kelti ir tartis. Iš Pekino sekretorius skris į Hong Kongą, Manilą, kur susitiks su nauju Japonijos užsienio reikalų ministru, o vėliau skris į Naująją Zelandiją ir Australiją.

Saudi Arabijai susilpninus Persijos įlankos pozicijas, sekretorius bandys įtraukti visas laisvas Tolumųjų Rytų valstybes į vieną frontą. Kol jis tą pasieks, prieš kelionę įvyko dar vienas naujas tarptautinės politikos svarbus įvykis. Devyni Izraelio karo lėktuvai, Amerikoje gaminti, nuskrido 600 mylių į Iraką ir sunaikino Irako atomo bomboms gaminti dirbtuves. Ar tai buvo padaryta be amerikiečių žinios? Ar Izraelis, gavęs Amerikos lėktuvus tik-tai Izraelio apsaugai, būtų siuntęs tuos lėktuvus ir lakūnus karo nepaskelbusiam Irakui tokioms svarbioms dirbtuvėms naikinti? Ar tai galėjo būti Begino pokštas rinkimams laimėti?

— Mes nežinome, kas dabar bus, — pareiškė Izraelio karo vadovybė, — bet jeigu Irakas būtų pasigaminęs atominę bombą, tai jis būtų ją išmetęs Izraelyje.

Izraelis du žuikius nušovė. Jis apsisaugojo nuo atomo bombos ir, jeigu pavyks, gali patraukti Iraną savo pusėn ir gauti jo naftos. Jeigu Izraelis nebūtų paskelbęs šio bombardavimo, tai Irakas būtų turėjęs spėlioti. Irakas Izraelio lėktuvų nematė. Jie tiek aukštai skrido, kad Irako žiūronai jų neįžiūrėjo, o kai pamatė, tai buvo per vėlu Izraelio pulti, nes jie jau kėlė į padanges Irako atomo bombų dirbtuves.

Reikia turėti viltį, kad sekr. Haig turės progos sudaryti bendrą frontą prieš Sovietų ekspansiją. Taip pat reikia turėti vilties, kad jis greičiau pajęs rusus apraminti ir privers juos tartis. Tarsis ne šiandien, kai nori Brežnevas, bet tarsis rudenį, kai JAV jau turės galingąją smogiamąją karo jėgą. Tada bus galima tartis su rusais ir susitarti. Jeigu tektų tartis dabar, kai Brežnevas nori, tai Maskva galėtų primesti savo valią. Turėkime viltį, kad sekretorius Haig galės atsisėsti prie stalo kaip lygus su lygiu, o gal dar žymiai stipresnis.

Būtų gražu, jei sekretorius Haig galėtų pasakyti rusams, kad kolonijų laikotarpis pasibaigė visame pasaulyje, išskyrus komunistinę Rusiją. Kremlius privalo leisti ne tik patiems rusams, bet ir rusų pavergtoms tautoms tvarkyti savo reikalus. Bet jis galės panašiai su rusais kalbėti, kai sustiprins laisvojo pasaulio karo jėgas. Jeigu būtų taršis, kada Brežnevas reikalavo, tai būtų turėję daryti didesnę nuolaidą. "Columbia" erdvėlaivis parodė rusams, akd atominę jų galia dar ne viskas. Amerika nemiegojo, kaip Maskva būtų norėjusi, bet erdvėje padarė didelę pažangą. Už pusmečio bus padaryta dar didesnė pažanga. Amerikos mokslas ir pramonė žingsniuoją žymiai greičiau, negu lėtai žingsniuojantieji rusai.

ALTas ir VLIKas, lietuvių demokratų ir respublikonai privalo labai atidžiai daboti, kad paskubomis nebūtų padaryta didesnė nuolaida, negu reikėjo. Lietuva nėra rusų kolonija ir niekad nenorėjo būti. Lietuviai niekad savo noru neleido rusams sau kilpos ant kaklo užmesti.

LIEPUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJA, VOKIETIJOJE

PAVERGTOS TAUTOS IR JAV UŽSIENIO POLITIKA

JAV užsienio politika dėl Sovietų Sąjungos remiasi dvejomis prielaidomis. Pirmoji yra, jog Sovietų Sąjunga yra grėsminga priešinė ir todėl ją reikia perviršinti ginklų pajėgumu ir gausumu. Antroji yra, jog Sovietų Sąjunga, nežinanti kiek nepopuliari yra jos valdžia savo piliečių tarpe, yra pastovumo išlaikymas Azijoje ir Rytuose. Pagal tą antrą prielaidą, jei Sovietų Sąjunga griūtų, tuomet ten kiltų pilietinis karas, ir tada net branduolinių ginklų būtų panaudoti. Jei pirmą prielaidą daugiau akcentuoja konservatoriai, ypač dabartinė JAV valdžia, tai antrąją remia liberalai, kurių užsienio politikos galvočiai gal norėtų net pakuoti lenkus darbininkus dėl šventos ramybės.

Ši antroji prielaida yra atgyvena iš Antrojo pasaulinio karo laikų. Jei blogoji Hitlerio imperija buvo sunaikinta, tai dar nereikėjo, jog reikia naikinti blogą Stalino imperiją — geriau jai leisti išsivystyti į pakenciamą režimą. Už tat net po trečdalo šimtmečio dar tebelaukiama Sovietų Sąjungos evoliucijos į demokratišką valstybę.

Tai yra superjėgų politinis atkaklumas ir savo pačių istorinis pervertinimas. Ne vien tik griuvo Hitlerio Vokietija, bet dar daugiau (taikiu būdu) sugriuvo Churchillio, Britų imperija. Nors tas pats Churchillis galvojo, jog pax britannica pasitęsė ir pax americana, bet taip neįvyko, kai atsirado Trečiasis Pasaulis ir Vakarų Europa pasirinko savo ekonominę ir poli-

tinę kelią.

Ir Vakarų Europa, ir Trečiasis Pasaulis sudaryti iš laisvų demokratiškų federacijų. Iš tikrųjų Sovietams didesnė karinė oabaisa yra tų naujų federacijų išsivystymas, apimamas begalinius plotus su begaliniais gyventojų skaičiais, žadas naujų militariųjų jėgų sukūrimą, negu JAV ribotos teritorijos su ribota visuomene šiuolaikiniais tariamais pranašumais. Iš tikrųjų jau šiandien, ekonomškai kalbant, JAV yra tarp pažangios Vakarų Europos ir nepažangaus Trečiojo Pasaulio. Iš tikrųjų lenkų darbininkams padėda daugiau vakeriniai europiečiai negu amerikiečiai, kurių užsienio politikos galvočiai gal norėtų net pakuoti lenkus darbininkus dėl šventos ramybės.

Pasaulis vystosi į tautinių grupių nepriklausomybę ir jų bendradarbiavimą. Likusios imperijos turės sugriūti. Sovietų Sąjunga ilgainiui subyrės kaip kad šiandien byra Lenkijos komunistų valdžia. JAV ekonominė imperija jau beveik subyrėjo. Čia bus reikalingos svarbios socialinės reformos, nors dabartinė valdžia yra paskutinis kraštutinio kapitalizmo pasipardymas.

Tačiau mes, rytų europiečiai, turime vesti perauklėjimo kampaniją JAV valdžios ir žmonių sluoksniuose. Jei po Pirmo pasaulinio karo Rytų Europos valstybės turėjo daug ginčų tarp savęs pačių, tai po Antrojo pasaulinio karo Rytų Europos egzistavimas grupės puikiai sutarė po-

litiskai ir sudaro vieningą laisvinimo frontą. O Lenkijoje darbininkų sukilimas ar nebus pirmas istorijoje kultūringas maištas, keičias evoliuciniu būdu krašto nedemokratinę ir primestą valdžią į reprezentacinę vietą.

Amerikoje mes turime daug draugų ir simpatijos žmonių tarpe. Politikeriai, kaip kad dabartinis prezidentas Reagan ir dabartinis valstybės sekretorius Haig, žmogiuose santykiuose pasisako dėl Rytų Europos laisvės. Tuomet jie yra nuosirdūs ir tikri amerikiečiai, nes negausios Amerikos kolonijos gavo laisvę iš britų ir tuomet nepakenkė pasaulio ramybei, bet jai tik padėjo. Tačiau, kai tas pats Reagan ir tas pats Haig pradeda politikuoti, padedami atgyvenusių ekspertų, tuomet mes susilaukiame jėgų embargo Sovietijai nuėmimo.

Taigi, Pavergtų Tautų savaitės proga, mes turime pasakyti Amerikai, jog nėra pakaitalo laisvės idealui, Visa JAV užsienio politika turi remtis laisvės sąjūdžių palaikymu, tuomet JAV turės tikrus draugus ir prisidės prie laisvės ir pažangos pasaulyje. Tuo pačiu mes turime pasisakyti prieš tuos politikierius, kurie remia Sovietų Sąjungos išlaikymą. Tai yra šios vasaros ir tolesnio laiko mūsų uždaviniai.

Juozas Nendriūnas

— Kiekvienais metais Amerikoje didėja skrybių skaičius.

— Demoth, Ind. audra išardė visą motelį, padarydama daug žalos.

STEPONAS KAIRYS

LIEUVIŲ TAUTINIO ATGIMIMO SAJŪDIS

(Tęsinys)

Netiki kaikiurių rusų pasakymu, kad lietuviškas alfabetas vedas į Lietuvos atsiskyrimą nuo Rusijos. Nuosirdžiai ar tik nuduodamas autorius prie savęs neprileidžia net tokios minties ir ginčijasi su lietuvių šėdiku, reneatu Kojalavičiumi. Budrio straipsnyje "Audiatu et altera pars", be ko kito, pasakyta: "fanatizmas antitiekėjimiskas dar neparodė iki šiol garbingų savo darbo vaisių ypacz labiausiai Lietuvoj, kur tikėjimas ir tautybės drauge suriszi tai, kad dar nežinia, kur vienas baigiasi, o kitas prasideda tarp žmonių."

Tuo būdu "Varpas" šitame numeryje pasisakė esąs lojalus Rusijos imperijai ir palankus katalikų bažnyčiai.

"Varpo" 3-is numeris pradeda straipsniu apie lietuviui-inteligentui opų patriotinį klausimą — ką jis turi vesti? Svetimtautės — lenkės ir rusės — sukuria mišrias ir Lietuvos reikalui abejingas šeimas, o apšviestų lietuvių nėra. Prie to klausimo grįžtama "Varpe" vėl ir vėl. Tame numeryje Šernas reaguoja ilgu straipsniu į prof. Vredeno pasiūlymą, kad lietuviai reikia surūšinti. Vredenui, kaltam karjeristui ir šovinistui, Kojalavičiaus ištikimam palydovui ir menkam

mokslininkui, Šernas atsako labai švelniai ir vienoj vietoj mini, kad lietuviai prašo gražinti jiems atimtas lietuviškas raides, kartu primindamas, kiek Lietuvos Kunigaikštystė yra nusipelnusi rusų kultūrai ugdyti. Tiek pat labai švelniai pasisakoma ir prieš tai, kad Vilniuje Bernardinų bažnyčioje ir per Sekmines Kalvarijoje nebesakoma lietuviškų pamokslų. Jau ir iš tų numerių aiškėja, kad "Varpas" lietuvių tautiškai nežada vartoti kardo, labiau atsidėdamas švelnia forma teikiama įtikinėjimu.

"Varpe" tilpusioje Liūto (Petro Leono) kalboje, pasakytoje minint 25 metų baudžiavos panaikinimo sukaktį, pirmą kartą buvo tartas kietas žodis. "Mūsų supratimu — sako Liūtas — tas, kad visur žmonės už tiesą kelia kovą, tai ir lietuviai galės sugrąžinti sau atimtas tiesas taip pat tik per kovą". Tai buvo disonansas su "Varpe" iki šiol vyrausiu tonu.

"Varpo" 4-ame numeryje, straipsnyje "Pro domo suo" redakcija jau pradeda bartis, bet bava savuosius. Daugiausia klūva nevykusiems eilėdirbiams ir kritikams; būtent tiems kritikų, kurie, ne ką laikraščiai patys duodami, reikalauja iš jo, kad būtų įvairus ir gyvas, ir kurie mano, kad "Varpas" jau pradėjęs stingti nusistatytuose skyriuose. Redakcija pasigenda esminės laikraščio kritikos ir programinių straipsnių. "Prisipažinkime, sako redakcija, kad dar ligisziol nesu-sipratome gerai reikaluose tėvynės; kiekvienas

apszviestas lietuvis tame dalyke turi skirtingas pažiūras, o kai kada, tai ir su visai pažiūrų neturi". Bet programinių straipsnių tuo tarpu neradę ir pati redakcija. Viskas tilpsta viename žodyje "lietuviystė", neduodant jam konkretaus turinio.

Tame pačiame numeryje Antanas iš Bugnų (Antanas Kriščiukaišis) savo straipsnyje "Baudžiavų išnykimas" pirmą kartą "Varpe" palietė ir socialinį klausimą, savo straipsnį baigdamas reikšmingu pasisakymu:

"Bet laisva pramonė (principu laissez-faire, laissez-passer), laisvas darbas, savuma naujos politinės organizacijos — visi tie principai, vardan kurių draugija reikalavo naujo gyvenimo, greit pasirodė labiausia naudinga vienam kapitalui, kuris iš vienos pusės padėjo paleisti milijonus žmonių iš jungo, o iš kitos pusės — atidarė sau iki galo duris, ir naujas pavergimas kitų milijonų žmonių dabar stato kitą platų socialistinę klausimą, klausimą darbininkų, kurį steigiai išriszant, draugijai duos naują organizaciją, kur, gali tikėtis, gaus virsų reikalai darbo."

Tik jau pasisakymas socialistu, ar žmogaus, kuris socialistų siekimams turi šiltų simpatijų. Ir tai naujas "Varpe" balsas.

"Varpo" 6-ame numeryje, "Perkratimas mūsų darbų" bandoma duoti "lietuviškų darbų" apžvalgą. Ji liūdna. Lietuviškos organizacijos dygsta ir miršta. Tas pats su laikraščiais. Negali pa-

sigirti laimėjimais ir "Varpas". Dėl ko taip yra? "Turbūt, mokinti ne mokėjome, arba mokinant prisilaikome netinkamų tam rodyklių..." Pusmetinis balansas pesimistiskas.

Tame pačiame numeryje Šernas-Adomaitis ir vėl švelniai kertasi su "V. Viestnik" už tai, kad jis kaltina "visas Lietuvos luomas" nenorą pastatyti Vilniuje "monumentą" Kotrynai II, Lietuvos geradariui. Autorius išskaičiuoja lietuviams carų padarytas skriaudas ir baigia: "Isztikro geidiamė, idant rastume, už ką, Rusijos valdovams dėkavonės monumentus statyti; bet nerandame už ką ir jei turėtume už surinktus pinigus Katarinai paminklą statyti, turėtume juos apverst ant nuszuostymo mūsų aszarų." Savaimė aišku, kad ašaros — labai pasyvus ginklas prieš skriaudiką.

"Varpo" 9-ame numeryje tilpo pirmas polemiskis straipsnis — redaktorius Šernas užsimojęs atskirto kažkokiam Vytautui, kuris puolė "Varpą" už netesėjimą neliesti tikėjimo nei kunigų. Iš laikraštį išspausdinto Pr. Vytauto laiško nesunku spėti, kad jis telaukė progos kibti "Varpui" į plaukus, pasinaudodamas laikraštį tilpusia korespondencija iš Buenos Aires apie kunigą kriminalistą.

(Bus daugiau)

PATS SKAITYK IR KITUS PARAGINK SKAITYTI DIENRAŠTĮ "NAUJIENOS"

SVENTO RASTO TYRINETOJAI duoda veltui kietais viršeliais įrštą knygą apie šventąjį Rastą. Pirmą atėjusieji Naujienas galės gauti: 1) "Amžių planą", 374 psl., vardu rodyklės, arba 2) "Kasdieninė dangiškoji mana", 200 psl., kasdieniniai pamokymai, arba 3) "Laikas prisistarti", 358 puslapių.

Knygas veltui gaus pirmi atėjusieji. Kas norės daugiau šios rūšies knygų, tai prašoma kreiptis į:

SVENTO RASTO TYRINETOJAI
5421 So. Mozart Avenue,
Chicago, IL 60632

DR. PAUL V. DARGIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Westchester Community Hospital
Medicinos direktorius
1938 S. Main St., Westchester, IL
VALANDOS: 3-9 darbo dienomis ir
kas antra šeštadienį 8-3 val.
Tel.: 562-2727 arba 562-2728

TEL. 233-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS.
SPECIALYBĖ: AKIŲ LIGOS
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2618 W. 71st St. Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinus
ir "contact lenses".

Dr. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLES IR
PROSTATOS CHIRURGAS
2656 WEST 63rd STREET
Valandos: antradienį 1-4 popiet,
ketvirtadienį 5-7 val. vak.
Ofiso telefonas: 776-2880,
Rezidencijos telefonas: 448-5545

FLORIDA

DR. C. K. BOBELIS

Prostatos, inkstų ir šlapimo
takų chirurgija.
5025 CENTRAL AVE.
St. Petersburg, Fla. 33710
Tel. (813) 321-4200

PERKRAUSTYMAI

MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
Prisimam Master Charge
ir VISA kortele.
R. ŠEKENAS. Tel. 925-8063

MOVING

Apraustas perkraustymas
iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
Tel. 376-1882 arba 376-5996

SOPHIE BARCUS

RADIJO SEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA,
1490 kil. A.M.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmo
dienio iki penktadienio 4:00-4:30
val. popiet. Šeštadieniais ir sekma-
dieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Vedėja — Aldona Daukas
Telef.: HEmlock 4-2413
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, IL 60629

"Lietuvos Aidai"
KAZĖ BRAZDŽIONYTE
Programos vedėja
Kasdien nuo pirmadienio iki penk-
tadienio 8:30 val. vakaro.
Visos laidos iš WCEV stoties,
banga 1450 AM.
St. Petersburg, Fla., 12:30 val. p.p.
iš WTIS stoties, 1110 AM banga.
2646 W. 71st Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. 778-5374

PATS SKAITYK IR DAR KI-
TUS PARAGINK SKAITYTI
DIENKASINĮ "NAUJINIENOS"

SUSIRINKIMA PRANESIMA

Lietuvių Našių ir Našiukų Drau-
gystės klubo susirinkimas įvyks penk-
tadienį, birželio 12 d., Vycių salėje,
47th St. ir Campbell Ave. Pradžia
6 val. vak. Bus užkandžių. Nariai
prašomi gausiai dalyvauti.
Nut. rašt. E. McNamee

Amerikos Lietuvių Piliečių Pašal-
pos klubo pusmetinis narių susirink-
imas įvyks sekmadienį, birželio
14 d., 1 val. popiet. Anelės Kojak sa-
lėje, 4500 S. Talman Ave. Nariai kvie-
čiami atsilankyti. Yra syrių reika-
li aptarti. Nepamirškite užsimeklėti
duoklės, kad neliktumėte suspenduo-
ti, nes po šio susirinkimo klubas turės
2 mėnesių atostogas; reikalui esant,
kreipkitės į finansų raštinę Ber-
nice Zemgulis tel. 847-2879. Po susi-
rinkimo bus vakarėlis.
Rose Didžgalvis, rašt.

• Kvailiai skuba ten, kur an-
gelai nedrįstų eiti.

KNOW YOUR HEART

Every hour your
heart puts forth
enough energy
to heat a 150-lb.
man to the roof
of a 3-story
building.

HELP YOUR HEART FUND
HELP YOUR HEART

VANCE FUNERAL HOME

1424 South 50th Avenue
Cicero, ILL. 60650

Tel.: 652-5245

TRIJŲ KOPLYČIŲ LAIDOJIMO ŠERMENTINĖ
Patarėjai ir laidojimo direktoriai:

JEAN VANCE ir GEORGE SORINI

Aikštės automobiliams pastatyti

A. + A.

MARY KROULDAIS

(PAGAL TĖVUS DAMKAUSKAITE)

Mirė 1981 m. birželio 8 d., 8:45 val. ryto. Gimusi Lietu-
voje, Kauno apskr., Alytos parapijos, Karliškių kaime.
Amerikoje išgyveno 68 metus.

Paliko našlę: du sūnus — John, marti Kate, ir Simon,
marti Anne; duktė Stella Narducy, aštuoni anūkai, vienuo-
lika pranešėjų bei kiti giminės, draugai ir pažįstami.
Priklausė Bridgeport Liet. Namų Savininkų Draugijai.
Kūnas pašarvotas Jurgio F. Rudminio koplyčioje, 3319
S. Lituania Ave.

Ketvirtadienį, birželio 11 d., 9 val. ryto bus lydimas iš
koplyčios į Sv. Jurgio parapijos bažnyčią, o po gedulingų
pamaldų bus laidojama Sv. Kazimiero Lietuvių kapinėse.

Visi a.a. Mary Krouldais giminės, draugai ir pažįstami
nuoširdžiai kviečiami dalyvauti laidojimo ir suteikti jai
paskutinį palaiminimą ir atsisveikinimą.

Nuaidė lieka:

Sūnus, duktė, anūkai, proanūkai.

Dėl informacijos skambinti 927-1138

Senasis Karo muziejus

ANUPRAS TAMULYNAS

Lietuvių kalba — pagrindinis raktas indoeuropiečių kalbų pažinimui

(Tęsinys)

Christianas S. Stangas
(1900-1977)

Norvegų kalbininkas Ch. S.
Stangas iš jaunų dienų pamėgo
kalbotyros mokslą. Studijavo jį
Oslo, Paryžiaus, Maskvos, Lon-
dono, Rygos ir Vienos universi-
tetuose. Keletą kartų lankėsi Lie-
tuvų — mokėsi lietuvių kalbos,
susipažino su vakarų aukštais
tarmėmis.

1929 m. Ch. S. Stangas išlei-
do knygą "Mažvydo lietuviško
katekizmo kalba" — už šį veika-
lą jam suteikė Oslo universite-
tas daktaro laipsnį.

Po keturių metų Ch. S. Stan-
gas kartu su J. Geruliu išleido
"Lietuvių žvejų tarmė Prūsuo-
se". Šios studijos dėka išliko tar-
mė, kuri jau šiandien visai išny-
kusi. Šia tarmę kalbėjo žvejai,
kurie gyveno prie Kuršių ma-
rių. Tai lietuvių žvejų tarmė,
kuriai vėliau asimiliavosi su vokie-
čių kalba.

Svarbiausias jo veiklas išlei-
tas 1936 m. "Baltų kalbų lygina-
moji gramatika". Tai svarbus

veiklas ir lietuviams — nes
plačiai aprašoma lietuvių kal-
bos įvairūs reiškiniai.

SUOMIAI DOMISI LIE- TUVIŲ KALBA

Josepis Mikola (1866-1946)
lankėsi keletą kartų Lietuvoje
— susipažino su Vincu Kudir-
ka ir Petru Kriaučiūnu, kurie
jam padėjo geriau susipažinti
su lietuvių kalba, užrašinėjo
liaudies dainas. Grįžęs į Suo-
miją, jis populiarino lietuvių
liaudies kūrybą. Dainos buvo
išverstos į suomių kalbą.

J. Mikola yra parašęs ver-
tingų straipsnių apie lietuvių,
latvių ir prūsų kalbas. Jis ar-
tūmai bendradarbiavo su Ka-
zimieru Būga.

Eino Nieminenas
(1891-1962)

Tai žymus lyginamosios is-
torinės kalbotyros specialistas.
Jis yra nusipelnęs baltų filolo-
gijai ir lituanistikai, taip pat
jis daug rašė apie baltų ir finų
kalbų santykius bei baltų sko-
linius suomių kalbai.

Augustas Robertas Niemis
(1869-1931)

Didžiausias jo nuopelnas
— surinko apie 3.500 lietuvių
liaudies dainų. Jis gerai išmo-
keto lietuvių kalbą — nagrinėjo
lietuvių liaudies dainas, apra-
šė lietuvių liaudies dainų rin-
kimo ir tyrinėjimo istoriją. Gil-
iškai į dainų melodijas — ieš-
kojo bendrų ypatybių tarp suo-
mių ir lietuvių dainų. 1923 m.
Lietuvos universitetas suteikė
jam garbės daktaro laipsnį už
nuopelnus lietuvių poezijai —
tautosakoj.

Ferdinandas De Sosiūras
(1857-1913)

Jis gimė Šveicarijoje, Ženevoje.
Jo gimtoji kalba — prancūzų.
Paryžiaus, vėliau Ženevos uni-
versiteto profesorius. Jis tyri-
nėjo alskiras indoeuropiečių
kalbas, daug vietos skyrė lie-
tuvių kalbai.

Sosiūras surado lietuvių kal-
bos kirties dėsnius: "jeigu
žodžio saknyje yra trumpas ar-
tai gali būti kartu arba tik tai
ba su tvirtagale priegaidė il-

gas skiemuo, o po juo eina skie-
muo su tvirtagale priegaidė,
tai ir kirtis nukeliamas į šį
skiemienį".

F. De Sosiūro įtaka kalbo-
tyros mokslui yra didelė, nors
jo kūrybinis palikimas yra tik
dvi knygos.

Antras šveicarų mokslininkas
Maksas Nydermanas — jis no-
rėjo išleisti lietuvių kalbos žo-
dyną su vokiečių ir prancūzų
kalbų paaiškinimais. Deja,
mirtis sutrukdė atlikti šį dar-
bą. Jo pradėtą darbą atliko
prof. A. Senas ir prof. A. Salys.
Šį žodyną sudaro penki stori
tomai. Tai didžiulis darbas.

Antuanas Meje (1866-1936)

Tai žymus prancūzų kalbi-
ninkas, ypač žymus indoeuro-
piečių kalbotyros. Jis parašė
24 knygas ir daugybę straips-
nių. Tobulino kalb, lyginamą-
ją — istorinį metodą. Jo žy-
miausias veikalas "Įvadas į ly-
ginamąją indoeuropiečių kalbų
tyrinėjimą".

Lietuvių kalbą jis savo vei-
kaluose reikiama panaudojo
nors atskirų knygų iš baltų kal-
bų neparašė, o tik keletą
straipsnių.

Triskart lankėsi Lietuvoje
ir jo posakis: "Tas, kuris nori
žinoti, kaip kalbėjo mūsų pro-
seneliai, turi avaziuoti pasi-
klausti, kaip kalba lietuvis
valstietis".

R. Gotjo (1876-1916)

Prancūzų kalbininkas. Jis
domavosi lietuvių kalba —
lankėsi Lietuvoje. Klausėsi kai-
mo žmonių kalbos ir pats jos
mokėsi. Lietuvių kalbos klau-
simais yra parašęs straipsnių.
Is jo lankymosi Lietuvoje dar-
bai: "Buivdyžių tarmė", išlei-
ta atskira knyga.

Patiko jam Lietuva — skai-
tė apie ją Prancūzijoje paskai-
tas, Jo knyga, tai pirmoji mo-
nografija apie Buivdyžių tar-
mę. Mirė per Pirmąjį karą —
sviedinio skeveldros sužeistas.

Leopoldas Geitleris
(1847-1885)

Lietuvių kalbos tyrinėtojas.
Čekų leidiniuose skelbė litua-
nizmo studijas. Be to, lietu-
vių dialektologijai skirtą kny-
goje išspausdino Baranauko
"Anykščių šilė".

Josefas Zubatas (1855-1931)
— gimė J. Zubatas Prahoje,
Čekoslovakijoje. Tai čekų lygi-
namosios kalbotyros atstovas.
Jis gerai suprato, kad lietuvių
kalba yra būtina indoeuropie-
čių kalboms pažinti. Todėl jis
gerai pramoko lietuvių kalbą.
Tyrinėjo lietuvių latvių dai-
nas, rašė straipsnius istorinės
baltų kalbų gramatikos klau-
simais. Taip pat nagrinėjo bal-
tų kalbų žodžių kilmę ir yra
harmonizavęs lietuvių dainas.

Janas Boduenas De Kurtene
(1845-1929)

Jis studijavo Varšuvoje, Pra-
hoje, Jenoje, Berlyne. Dirbo
įvairiose universitetuose: rašė
lenkiškai, rusiškai, čekiškai,
vokiškai, prancūziškai, itališ-
kai ir lietuviškai.
(Bus daugiau)

Jausmo ir reikšmės elemen-
tai gali būti kartu arba tik tai
vienas.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

CHARLES STASUKAITIS

VESINAMA LAIDOTUVIŲ KOPLYCIA

— GORDON FUNERAL HOME —

1729 South Halsted Street, Chicago

Tel. 226-1344

Mažeika & Evans

Laidotuvių Direktoriai

6845 SOUTH WESTERN AVE.
Tel. 737-8600-01

9837 SOUTH KEDZIE AVE.
Tel. 422-2000

EUDEIKIS

GAIDAS — DAIMID

SENIAUSIA IR DIDžiausia LAIDOJIMO ĮSTAIGA

4605-07 SO. HERMITAGE AVENUE
Tel. 927-1741 — 1742

4330-34 SO. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas 523-0440

MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street

1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef. 476-2345

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS
AIKŠTĖS AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

N A R I A I:

Chicago
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijų

AMBULANSO
PATARNAVIMAS

TURIME
KOPLYCIAS
VISOSE MIESTO
DALYSE.

P. J. RIDIKAS

4354 So. HALSTED STREET

Tel. Yards 7-1911

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: OLYmpic 2-1003

PETRAS BIELIUNAS

4348 So. CALIFORNIA AVE.

Tel.: LAFayette 3-3572

GEORGE F. RUDMINAS

3319 So. LITUANICA AVE.

Tel.: YArds 7-1x38 - 1138

STEPONAS C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICZ)

2424 WEST 69th STREET

REpublic 7-1213

11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 874-4418

PHILLIPS - LABANAUSKAS

3307 So. LITUANICA AVE.

Tel.: YArds 7-3401

